

Poldergemaal bij Winschoter Oostereinde

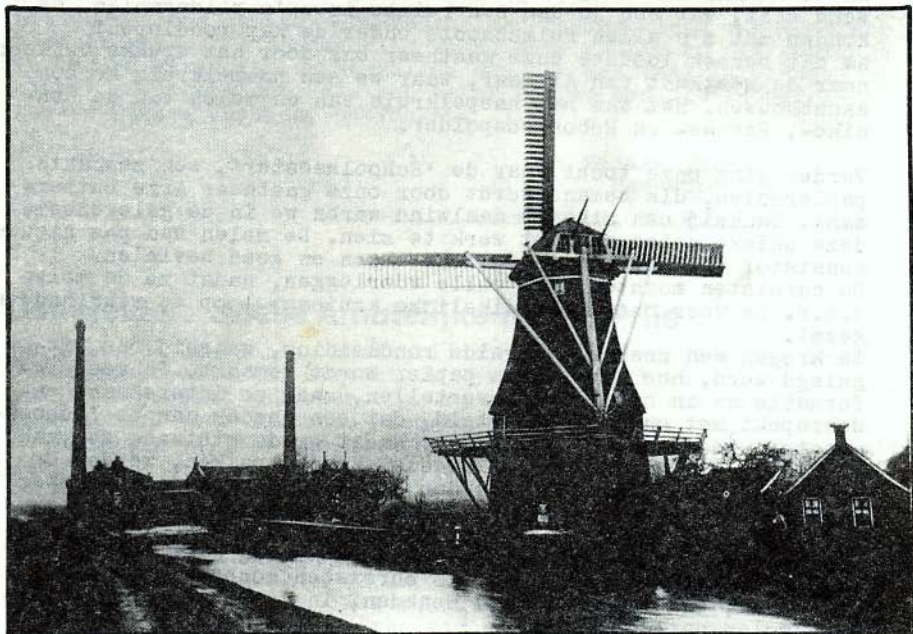
Aan de weg naar Beerta te Winschoter Oostereinde werden in 1803 twee grote poldermolens gebouwd om het Zesde Onderdeel van het waterschap Reiderland te bemalen.

In 1877 gingen beide molens door brand verloren en de zuidelijke werd door een stoomgemaal vervangen.

De grootvader van de huidige machinist, Marten van der Laan, bediende dat gemaal en eerst ook de molen. Ook diens zoon was machinist.

De noordelijke molen werd echter weer door een stellingmolen vervangen, zoals de voorganger ook was geweest.

In 1895 werd het stoomgemaal verdubbeld en U ziet op de foto de gezamenlijke bemalingsinstallaties.

In 1917 werd de windmolen echter gesloopt en in 1929 kwam er een elektrisch gemaal, dat tot 1977 dienst heeft gedaan.

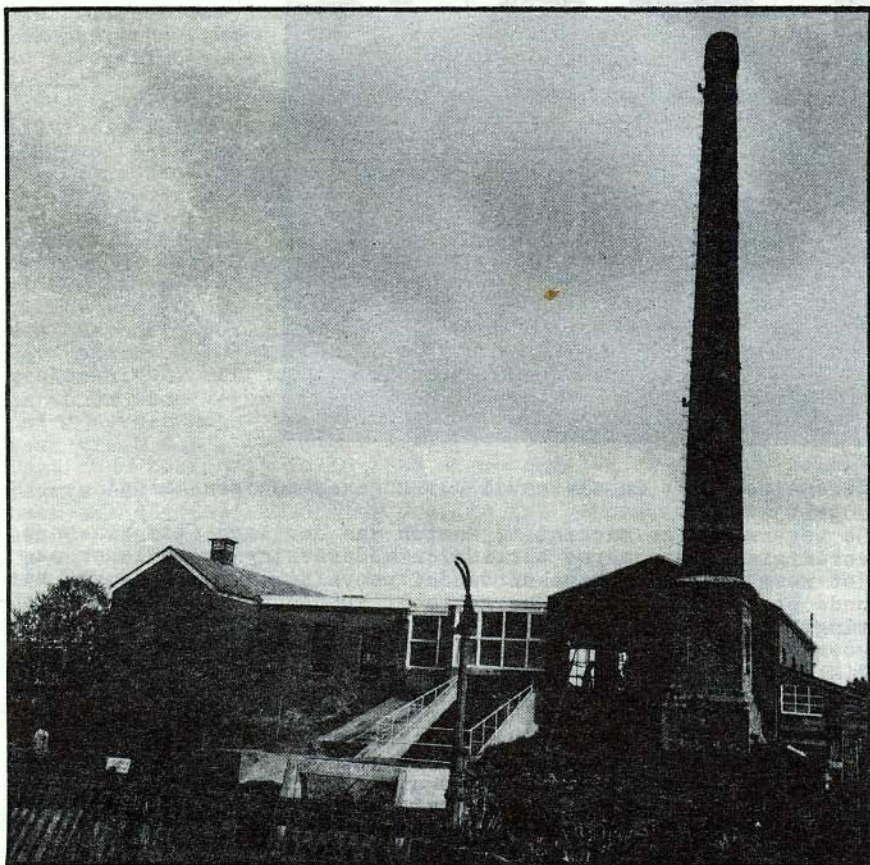
Eén stoomgemaal bleef echter bewaard tot op de huidige dag. Dit stoomgemaal is thans op de monumentenlijst geplaatst als laatste complete stoomgemaal in onze provincie.

De polder die vroeger bemalen moest worden, was 2000 ha groot en werd bemalen met drie vijzels.

Het stoomgemaal heeft in 1971 voor het laatst gedraaid, het complete mechanische gedeelte is echter nog aanwezig, zodat er eigenlijk elk moment mee zou kunnen worden gedraaid.

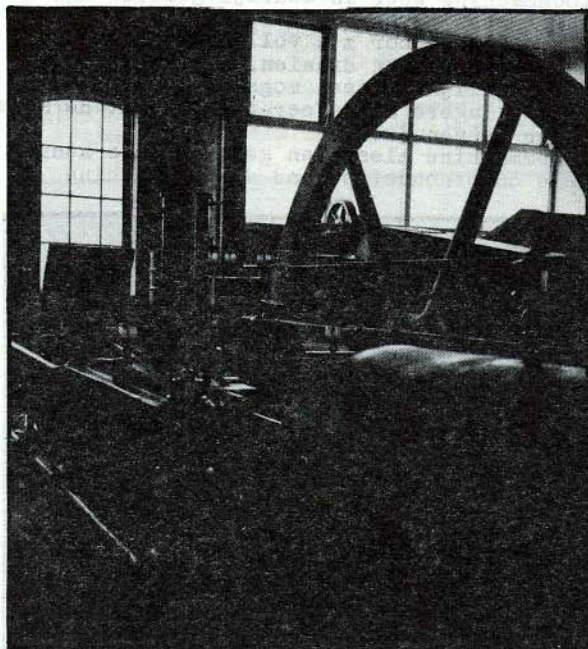
Er is zelfs een gloednieuwe vijzel in 1962 aangebracht.

Het probleem doet zich echter voor, dat de ketel van het stoomgemaal, evenals elke (stoom-) ketel in Nederland, geregeld gekeurd moet worden door de Dienst voor het Stoomwezen. Nu is dat op zich genomen natuurlijk geen enkel probleem, maar de ketel van nu dateert van 1935. Om de 2 jaar vindt herkeuring plaats en de grote keuring (waarbij de ketel ontmanteld moet worden) na de eerste 25 jaar en daarna na 40 jaar nog eens weer. Dit betekent, dat de ketel eigenlijk eerst opnieuw gekeurd moet worden, voordat de stoommachine weer in bedrijf gesteld kan worden. Er bestaat echter een gegronde vrees, dat de ketel bij herkeuring zal worden afgekeurd voor z'n volle atmosfeer-druk, zodat de stoommachine niet zal mogen draaien. Er bestaat echter waarschijnlijk wel een mogelijkheid om de ketel af te stellen op een lagere atmosfeer-druk, zodat de ketel misschien toch dienst zou kunnen doen. In dat geval zou de stoommachine misschien gedurig eens kunnen draaien, wat de algehele onderhoudstoestand van de machine

waarschijnlijk ten goede zou komen. Eventueel zouden er dan één of meerdere 'vrijwillige machinisten' kunnen worden opgeleid, evenals dat dit bijvoorbeeld nu het geval is met de vrijwillige molenaars, zodat er in de toekomst tenminste nog enige mensen zullen zijn, die het gemaal weten te bedienen.

Watbetreft de toevoer van water; deze kan zeer eenvoudig worden

geregeld, zodat in elk geval het zogenaamde 'rondmalen' mogelijk is.

De tegenwoordige machinist, Marten van der Laan (lid van onze vereniging), is gaarne bereid z'n medewerking te verlenen aan het weer maalvaardig maken van dit werktuig. Het beste zou het oude stoomgemaal dan onder gebracht kunnen worden in een stichting, die dan zorg zou kunnen dragen voor het behoud van dit, voor onze provincie zo unieke instrument.

Wist U trouwens, dat het gemaal te bezichtigen is? Een tochtje naar Winschoten's Oostereinde (langs de weg naar Beerta ziet U de hoge pijp rechts van U) is zeker de moeite waard, want deze stoommachine, eens een geduchte concurrent van de windmolens, boezemt nog steeds ontzag in, ook al door de hele sfeer, die de massieve metalen constructie uitstraalt.

En wilt U van tevoren een afspraak maken: het telefoonnummer van de heer Van der Laan is: 05970 - 13862.

Hij zal U graag door zijn domein rondleiden en U alles over het prachtige mechaniek kunnen vertellen.